

سال ۱۴۰۱ چگونه سالی برای افغانستان بود؟

کابل (پژواک، ۲۹ حوت ۱۴۰۱): آگاهان امور می گویند، در سال ۱۴۰۱ وضعیت امنیتی نسبتاً بهتر شد، یک نوع ثبات اقتصادی به میان آمد و سپرده شدن برخی سفارتخانه های افغانستان به نمایندگان امارت اسلامی دستاورد خوب بود، اما ممنوعیت تحصیل دختران و کار زنان در انجوها ناامید کننده بوده است.

امروز آخرین روز سال ۱۴۰۱ شمسی است، ۳۶۵ روز برای افغانستان گذشت، اما این سال چگونه سالی برای کشور بود و چه اتفاقات مهمی در این سال از دید آگاهان امور رخ داده است؟ در این گزارش دیدگاه های شماری از آگاهان امور مسایل مختلف در ابعاد سیاسی، اقتصادی، امنیتی، اجتماعی و رسانه یی در مورد یک سال گذشته در کشور را جا داده ایم.

سیاست و روابط بین المللی

پس از گذشت بیشتر از یک و نیم سال هنوز هیچ کشوری امارت اسلامی را به رسمیت شناخته است، اما حکومت سرپرست افغانستان در شماری از کشورها نماینده رسمی دارد که به گفته مسئولین حکومتی، این خود به نحوی به رسمیت شناختن امارت اسلامی می باشد.

ولی فروزان آگاه روابط بین الملل با اشاره به اینکه در سال ۱۴۰۱ افغانستان در مجموع در یک نوع انزوای سیاسی قرار داشت افزود، سپرده شدن سفارت های افغانستان به نمایندگان امارت اسلامی در روسیه، چین، ایران، ترکیه و امارت متحده عربی، از خبرهای خوبی برای حکومت سرپرست در سال جاری بوده است.

او اما افزود، امارت اسلامی بخاطر به رسمیت شناخته شدن توسط جهان باید در قدم نخست مشروعیت داخلی را حاصل کند و در قدم دوم به خواست های مشروع جهان از جمله اجازه کار و تحصیل زنان و تشکیل حکومت فراگیر، لیبیک بگوید.

تمدید ماموریت یوناما برای یک سال دیگر تا مارچ سال ۲۰۲۴ میلادی از دید او از دیگر اتفاقات مهم برای افغانستان بوده است.

امنیت و جرایم

اسدالله ندیم، کارشناس مسایل نظامی می گوید، اوضاع امنیتی در افغانستان با حاکمیت امارت اسلامی به ویژه (بخصوص) در یک سال گذشته در مقایسه با سال های گذشته به مراتب خوب بوده و سطح جرایم نیز کاهش یافته است؛ چون به گفته او، جنگ جبهه بی و فعالیت های بزرگ تروریستی وجود نداشت.

او اما افزود، از دید مصونیت فردی و اجتماعی (آرامشی که بدون استفاده از سلاح گرم به هم می خورد مانند وضع محدودیت ها) امسال اوضاع بدتر از گذشته بود، بیشتر کسان خود را مصون حس نمی کردند و ثبات همچنان تأمین نشد.

به گفته ندیم، امارت اسلامی برای به وجود آوردن ثبات واقعی در کشور باید مشروعیت داخلی و بیرونی کسب کند و رویکرد متوازن، متعادل و منصفانه را در برابر همه اقوام، مذاهب و جنسیت ها داشته باشد.

او افزود که کشته شدن ایمن الظواهری، رهبر القاعده توسط طیاره بی سرنشین امریکایی در کابل و کشته شدن والی بلخ از جمله اتفاقات مهم امنیتی در سال گذشته بوده است.

اقتصاد

ولی فروزان، آگاه روابط بین الملل و اقتصاد می گوید در اوایل تحول با حاکمیت امارت اسلامی تا مدتی بیم از فروپاشی کامل اقتصادی وجود داشت، اما در سال ۱۴۰۱ با افزایش میزان تجارت و توافقات تجاری با کشورهای همسایه، یک نوع ثبات اقتصادی بوجود آمد و اطمینان حاصل شد که وضعیت اقتصادی بدتر از این نمی شود.

در همین حال، عبدالنصیر رشتیا یک تن از آگاهان اقتصادی می گوید، با آنکه در سال ۱۴۰۱، هنوز هم کمک های خارجی قطع می باشد، ذخایر ارزی مسدود مانده و عواید هم در سطح بسیار بلند قرار ندارد، اما اقتصاد افغانستان در حال بهبود می باشد.

او افزود: «یکی از گپ های بسیار بزرگی که در سال ۱۴۰۱ رخ داد، تمایل سرمایه گذاری در افغانستان بیشتر بود و دلیل اش هم این است که تأمین امنیت بیشتر مردم را به سرمایه گذاری تشویق کرد... خوشبختانه که توجه حکومت بیشتر به سرمایه گذاری ها در کشور بود و استخراج معادن و

صادرات معدنی به بیرون از کشور مثل زغال سنگ و بعضی از سنگ های قیمتی که این ها خود سبب خلق ارز شد، کار ایجاد کرد و توانست که اقتصاد ما را روی پا نگهدارد.»
رشتیا ادامه کمک های بشردوستانه را یک قدم خوب در بخش اقتصاد خوانده و گفت که این کمک ها در حفظ ارزش پول افغانی تأثیر به سزایی داشت.

او همچنان تصریح کرد: «ما نیاز به این داریم که امارت اسلامی افغانستان تلاش بکند تا تعامل خود را با دنیا داشته باشد تا از یک طرف ما شاهد از سرگیری کمک های اقتصادی و کمک های بشردوستانه باشیم و از طرف دیگر روابط ما با دنیا بیشتر شود و بخاطر کالاهای داخلی خود بازاری در بیرون از کشور پیدا بکنیم. این زمانی می شود که ما مشکلات سیاسی خود را با دنیا حل بکنیم.»
از سویی هم، جنت فهیم چکری، کارشناس مسایل سیاسی و اقتصادی می گوید که در سال ۱۴۰۱ شمسی افغانستان با تحریم های جدی اقتصادی مواجه بود و آزاد نشدن ذخائر ارزی افغانستان همچنان باعث چالش (تلاش) های اقتصادی بیشتر برای کشور گردید.

به گفته او، در حدود ۵ میلیارد دالر کمک های بشردوستانه از سوی نهاد های مختلف به افغانستان صورت گرفت که این کمک ها در طول سال ۱۴۰۱ شمسی توانست با فقر مبارزه کند و ارزش پول افغانی را نیز نگهدارد.

چکری افزود در سال گذشته عاید سرانه هر فرد روزانه در افغانستان ۱.۲۰ سنت بوده و به گفته او، کشورهایی که عاید سرانه شهروندان (اتباع) آن در روز از ۵ دالر کمتر باشد، به آن کمک بشردوستانه صورت می گیرد.

او با اشاره به آمار سازمان های بین المللی در پیوند به افزایش آمار نیازمندان در کشور افزود که فقر و بیکاری از چالش (مشکلات) های عمده در این سال بوده که باعث بیشتر مهاجرت ها نیز شده است.
به گفته او، در این سال امارت اسلامی توانسته ۱۸۹ قرارداد معدن را با شرکت ها امضا بکند، قرارداد کنترل میدان های هوایی کشور با امارات متحده عربی و همچنان آغاز کار بالای کانال قوش تپیه به باور او از موضوعات مهم دیگر در بخش اقتصادی بوده است.

تعلیم، تحصیل و اجتماع

یکی از موضوعات مهم دیگر در سال گذشته بسته (مسدود) شدن پوهنتون ها به روی دختران الی «امر ثانی» و همچنان منع کار زنان در مؤسسات غیردولتی بود. این دو تصمیم امارت اسلامی واکنش (عکس العمل) های جدی داخلی و خارجی را به دنبال داشت.

شماری از شهروان (اتباع) در داخل و خارج از کشور به راهپیمایی‌ها دست زدند و کشورهای جهان نیز خواستار رفع این ممنوعیت‌ها بر زنان شدند.

ولی فروزان، آگاه روابط بین‌الملل می‌گوید، سال ۱۴۰۱ شمسی با خبر باز نشدن مکتب‌های دختران که امیدواری‌ها بر باز شدن آن بود، آغاز شد و بعداً فرمان‌هایی که در قسمت محدودیت‌ها علیه زنان صادر شد، یک سال ناامید کننده، خصوصاً برای زنان بود.

صالح صدر، کارشناس مسایل اسلامی با اشاره به ممنوعیت زنان و دختران از کار و تعلیم در افغانستان می‌گوید که نگاه شرعی و دین اسلام در رابطه به تعلیم زنان و حضور آن‌ها در جامعه و کار مثبت است و در روایات زیادی که در باب فضیلت علم و طلب آن آمده، هیچ فرقی میان زن و مرد نشده است.

به گفته او، شاید مصلحتی از سوی امارت اسلامی مبنی بر ایجاد فضای مناسب برای کار و تعلیم زنان وجود داشت باشد، اما به زودی باید برای این موضوع راه حلی پیدا شود و با آغاز سال ۱۴۰۲ دختران دیگر از کسب علم که بالاترین فضیلت است، محروم نشوند.

به تازگی سازمان همکاری اسلامی که دومین سازمان بین‌الدولتی بعد از سازمان ملل متحد در جهان است گفته که هیأتی از علما را در هماهنگی با مجمع بین‌المللی فقه اسلامی برای گفت و گو با مقامات امارت اسلامی در باره آموزش و کار زنان به افغانستان اعزام می‌کند.

با این حال، رفع محدودیت‌ها بر کار و تعلیم زنان از خواست‌های مهم مردم افغانستان و جهان در سال ۱۴۰۱ بوده است؛ امارت اسلامی اما همواره گفته که در چهارچوب شریعت (شریعت) اسلامی، متعهد به تأمین حقوق زنان و دختران است.

وضعیت رسانه‌ها

ابوذر صارم سرپلی، کارشناس امور مطبوعاتی می‌گوید، در آغاز سال ۱۴۰۱ در بخش رسانه‌ها مشکلات وجود داشت، رسانه‌ها بسته می‌شد، دستگیری‌های خبرنگاران وجود داشت، دسترسی به اطلاعات محدود بود و مشکلات مالی هم رسانه‌ها را تهدید می‌کرد.

او اما افزود در نیمه دوم سال ۱۴۰۱ وضعیت تغییر کرد، برای اولین بار در افغانستان فدارسیون رسانه‌ها، نهادهای رسانه‌یی و خبرنگاران ایجاد و رسمی شد؛ کمیسیون رسیدگی به تخطی‌های رسانه‌یی، کمیسیون کاپی رایت و همچنان ریاستی زیر چتر وزارت اطلاعات و فرهنگ برای دسترسی به اطلاعات ایجاد گردید.

سرپلی گفت: « ۲۱ رسانه تصویری، صوتی و متنی همچنان ۱۱ رسانه همگانی مثل نهادها تاسیس شد که در این میان یک نهاد از بانوان خبرنگار، مورد توجه همه نهادهای داخلی و خارجی قرار گرفت.»

او همچنان افزود که در اواخر سال جاری برای اولین بار در تاریخ رسانه بی کشور آن هم در حضور مسئولین امارت اسلامی به یک بانوی خبرنگار تندیس شجاعت داده شد. آژانس خبری پژواک تلاش ورزید که در زمینه نظر امارت اسلامی را داشته باشد، اما موفق نشد.